

29 november 2013 vrijdag

Shopt '300.000 Rotterdamse banen op de tocht bij exit uit EU'

De aanleiding

„It's the economy, stupid!" De historicus Mark Rutte kent zijn klassiekers. Dus toen hij afgelopen zaterdag voor een NOS-camera iets moest zeggen over het Europa-standpunt van zijn VVD begon hij geen ingewikkeld verhaal over richtlijn zus of fractievorming zo. Hij benadrukte slechts het belang van Europa voor de werkgelegenheid. En en passant haalde hij even uit naar PVV-leider Geert Wilders, die alle banden met de EU zou willen verbreken. Als je dat doet, zei Rutte, „dan zet je 300.000 banen, die direct en indirect samenhangen met de Rotterdamse haven, vele tienduizenden banen die het gevolg zijn van een sterke Europese markt, op de tocht."

Waar is het op gebaseerd?

Een woordvoerder van de VVD heeft even nodig, maar na twee dagen komt hij met een antwoord: de bron van de premier is VNO-NCW. De werkgeversorganisatie - warm voorstander van Europese samenwerking - maakte vorig jaar een website (www.europaendefeiten.nl). Daarop is een nog hoger getal te vinden: 400.000 banen. Maar dat heeft betrekking op alle zeehavens van Nederland én Schiphol, dus niet alleen de haven van Rotterdam. Die 400.000 banen, lezen we, lopen „groot gevaar" als Nederland „nee" zegt tegen Europa.

En, klopt het?

Dus hoeveel banen danken we nu eigenlijk aan de Rotterdamse haven? Enig rondvragen leert dat er één veel gebruikte bron is voor dit soort gegevens: de Havenmonitor. Het gaat om een onderzoek naar de economische betekenis van Nederlandse zeehavens dat instituut RHV (verbonden aan de Erasmus Universiteit Rotterdam) jaarlijks doet in opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Milieu. In de laatste editie is te vinden dat de Rijnmond-haven (we rekenen alle gemeenten in de regio mee) 88.649 directe banen en 55.448 indirecte banen opleverde in 2011. Bij elkaar opgeteld: 144.097, minder dan de helft van het door Rutte genoemde getal.

De Havenmonitor (van 2009) blijkt ook de bron van de 400.000 banen van VNO-NCW. Alle zeehavens van Nederland, staat daar in, leveren ruim 270.000 banen op. En voor Schiphol zijn er daar nog eens 120.000 bij opgeteld.

Maar goed, we hadden het over Rotterdam. Laten we proberen mee te denken met de premier. Zit er misschien nog rek in de definitie van 'indirecte banen'?

Michiel Nijdam, een van de auteurs van de Havenmonitor, legt uit dat in de berekeningen alles is meegenomen wat goed herleidbaar is tot activiteiten in de haven. Hij geeft een voorbeeld: in de haven zit een overslagbedrijf dat energie gebruikt. De energieleverancier heeft een accountant. En die accountant gebruikt potloden. Dan levert de haven - een heel klein beetje - indirect werk op bij de verkoper van de potloden. En dat zit in de cijfers.

Een ander voorbeeld. Een machinefabriek in Brabant begint klein en levert voor de lokale markt. Op een gegeven moment gaat het zo goed dat het bedrijf begint te exporteren. Dan is het fijn dat er een haven is. Maar de banen bij dat bedrijf zijn niet meegerekend omdat dit soort indirecte banen niet goed te becijferen is. Was het bedrijf er zonder Rotterdamse haven niet meer geweest? Misschien niet. Misschien was het klein gebleven. Misschien had het een andere exporthaven gevonden.

Betere cijfers dan die van de Havenmonitor zijn er er niet, zegt professor Henk Volberda, bedrijfskundige aan de Erasmus Universiteit. Maar, vindt ook hij, je kunt stellen dat de haven meer banen oplevert dan ruim

144.000. Enkele jaren geleden berekende Volberda met collega's 'de strategische waarde' van de haven. Die becijferden ze op 4 procent van het bruto nationaal product.

Wat kun je vervolgens met dat cijfer? Wat je zou kunnen doen, zegt de bedrijfskundige: neem het totale aantal werknemers in Nederland, en reken uit wat 4 procent daarvan is. In een serieus onderzoek zou hij het zo niet doen, zegt hij er meteen bij, je zou allerlei correcties moeten toepassen. Maar het geeft een indruk. De uitkomst van deze rekensom, volgens de laatste CBS-cijfers: 308.560.

Conclusie

Hoewel harde cijfers ontbreken, kun je betogen dat rond de 300.000 mensen hun baan danken aan de Rotterdamse haven. Maar op de tocht staan betekent dat die banen in het zwartste scenario allemaal zouden kunnen verdwijnen. Dat lijkt overdreven. Er is al heel wat creativiteit voor nodig om te betogen dat er zo veel banen zijn die samenhangen met de Rotterdamse haven. Die haven zou waarschijnlijk lijden onder een Hollandse exit uit de EU, maar hoeveel is niet te voorspellen. We beoordelen de stelling daarom als niet te checken.

Ook een bewering zien langskomen die je graag gecheckt zou willen zien? Mail nextcheckt@nrc.nl of tip via Twitter met de hashtag #nextcheckt